תמצית הדף היומי

גליון מוגדל

פרשת צו- פסח

פסחים קכ-שקלים יג

דף קכ

אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן. ופירושה: **לרב** שלא יעקרו מחבורה לחבורה [מלשון אפיקו מנייכו ונלך לחבורה אחרת]. **ולשמואל** שלא יאכל אחריה כמהין ופטריות וגוזלות וכן תמרים ואגוזים [מלשון הוציאו והביאו מיני מתיקה, וכ"ש שלדבריו אין לצאת מחבורה לחבורה]. * **לר"י אמר שמואל** אין מפטירין אחר המצה, **ומקשינן** דאין מפטירין אחר הפסח ומשמע דאחר המצה שרי, **ודחי'** דלא מבעיא אחר מצה דלא נפיש טעמיה, אלא אף הפסח אסור, **ואין לסייע לכך** מדובשנין וכו' שאדם ממלא כריסו ואוכל מצה באחרונה ומשמע דבראשונה לא, דלא מבעיא בראשונה דשרי דאכיל לה לתיאבון, אך באחרונה ניחוש שיאכלנה אכילה גסה קמ"ל. **ולמר זוטרא מפטירין אחר המצה.** * **לרבא** מרור דרבנן [דכתיב על מצות ומרורים יאכלוהו, ובזמן דליכא פסח ליכא למרור] אך מצה דאוריתא [דאהדריה קרא בערב תאכלו מצות], **ותניא כוותיה-** ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי ללמד על הכלל דהוי רשות, אך ביום הראשון חובה אף בזמן שאין ביהמ"ק קיים דכתיב בערב תאכלו מצות. **ולרב אחא בר יעקב** אף מצה דרבנן [ובערב תאכלו מצות מיבעיא ליה לטמא והיה בדרך רחוקה שחייבים באכילת מצה ואין ללמוד זאת מערל דהא אין לו תשלומין וכו']. * **שינה בפסח.** ישנו מקצן יאכלו, ישנו כולן לא יאכלו, **ולר' יוסי** אף אם ישנו קצתן לא יאכלו ורק בנתנמנמו יאכלו [והוא דקרו ליה וענו ולא ידע לאהדורי סברא וכי מדכרו ליה מידכר]. * **פסח אחר מצות מטמא את הידים.** ואתי כראב"ע דאכילת הפסח עד חצות ויליף גז"ש מבלילה הזה ממכת בכורות, ולר"ע נאכל עד עלוה"ש [שעת חיפזון] ובלילה אתי שלא יהא נאכל כקדשים ביום, ומ'הזה' יליף שנאכל רק בלילה הראשון, ולא יליף מלא תותירו עד בוקר דהו"א בוקר שני. * **לרבא** אכל מצה אחר חצות לראב"ע לא יצא, וקמ"ל דלא נימא דאפקיה רחמנא מהיקשא ואקמיה ארשות, קמ"ל דאהדריה למילתיה קמייתא.

דף קכא

הפיגול והנותר מטמאין את הידים. פיגול משום חשדי כהונה [משום איבה יפגלו את קרבן הבעלים], ונותר משום עצלי כהונה, והשיעור שמטמא בין בפיגול ובין בנותר לחד מ"ד כזית כאיסורו ולחד מ"ד כביצה כטומאתו.* **לר' ישמעאל** בירך ברכת הפסח [אקב"ו לאכול הפסח] **פטר את הזבח** [חגיגה, שמברכין עליה אקב"ו לאכול הזבח] ואם בירך על זבח לא פטר את הפסח דס"ל שאין שפיכה בכלל זריקה ואם נתן את הניתנין בשפיכה כגון הפסח בזריקה כשלמים לא יצא, **אך לר"ע** אף אם בירך על הפסח לא פטר את הזבח דס"ל דאף אין זריקה בכלל שפיכה. * **ברכת על פדיון הבן** אבי הבן מברך, **ושאלו את ר' שמלאי** מי יברך ברכת שהחיינו האם אבי הבן דעביד מצוה, או הכהן דמטי הנאה לידיה, ושאל זאת בבי מדרשא **והשיבוהו שאבי הבן יברך שתים והכי הלכתא.**

***

מסכת שקלים

דף ב

בא' באדר משמיעין על השקלים כדי שיביאו את שקליהן בעונתן ותיתרם הלשכה מתרומה חדשה, **והטעם: א.** כתחילתה [כתרומה הראשונה בימי משה במדבר שתרמו בו ביום שהוקם המשכן]. **ב.** לרבי טבי משום דכתיב זאת עולת חודש בחדשו לחדשי השנה שבחודש אחד תורמים עבור כל חודשי השנה, וילפי גז"ש מראשון הוא לכם לחדשי השנה שמונין מניסן. * **משמיעין היינו מכריזין** דכתיב ויתנו קול ביהודה וכו'. * **אין בין אדר הראשון לשני** אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים, **ור' סימון מוסיף** אף שימוע שקלים ויוצאין על הכלאים רק בשני, **ומסתבר כן** דאם יקדימו להכריז בראשון איכא שהוא רב ויבוא לפשוע, וכן בכלאים רק באדר השני ניכרים הצמחים. * **חזקיה שאל** אם בני בבל המרוחקין מקדימין להכריז מתחילת החורף, **ועולא הביא ראיה** שאף בני בבל הכריזו באדר מדתנינן בג' פרקים תורמין את הלשכה בפרוס הפסח העצרת והחג וזאת משום המרוחקין [וא"כ אף אם יכריזו בחודש אדר יהא להם חלק בקרבנות הציבור ע"י שיגיעו שקליהן עד פרוס החג]. **ודחי'** דכל השקלים באין כאחד עד א' ניסן ומה שתרמו ג' פעמים לעשות פומבי לדבר [שאז זמן קהילה ועליה לרגל, וידעו הכל שלכל אחד יש חלק בקרבנות הציבור]. * **הפסוקים מהם לומדים את כוחו של היצה"ר: א. לטובה-** נדיב לב, **לרעה-** ויתפרקו כל העם [אף שאינם נדיבי לב]. **ב. לטובה-** ויוצא משה את העם, **לרעה-** ותקרבון אלי כולכם [מעצמן]. **ג. לטובה-** אז ישיר משה ובני ישראל [שרו ע"י התעוררות משה], **לרעה-** ותשא כל העדה [מעצמן]. **ד.** אכן השכימו השחיתו, ואילו לטובה רק הזריזין מקדימין. * **לר' אבא** ישראל נתבעין ונותנין בין לטובה ובין לרעה וא"א לעמוד על אופיין, **אך לריב"ח** נתינתן למשכן באה לכפר על הנתינה לעגל. * **ג' פעמים הוזכרה התרומה: א.** תרומת אדנים. **ב.** תרומת שקלים לקרבן ומה שירצו יעשו וכולן שווין בו. **ג.** תרומת המשכן- מה שירצו יעשו [ואף בפ' כי תשא נאמר ג' פעמים תרומה]. * **לרבי חלבו** אף בני הכרכין שזמן קריאתן בטו' אם קראו ביד' יצאו [ואף לכתחילה א"צ לקרוא בטו', ומה ששנינו שמקומות המסופקין קורין בשני הימים, כדי שלא יעקר זמן הכרכין בידים], ומה ששנינו במשנתינו שבטו' קורין את המגילה קמ"ל דכל מצוות הנוהגות בשני אין נוהגות בראשון. * **לרשב"ג** מצוות הנוהגות בשני אין נוהגות בראשון חוץ מהספד ותענית ששווין לאיסור, **ולריב"ל** הכי הלכתא ודרשינן ברבים כרשב"ג, **אך לר"ה** נהגינן הכי ולא דרשינן לרבים. * **כתיבת שטרות.** לר"מ אדר ראשון כותבין אדר ראשון, אך אדר שני כותבין אדר סתם [דהוא העיקר], אך לר"י אדר ראשון כותבין סתם, ואדר שני נקרא אדר השני.

דף ג

מתקנין את הדרכים הרחובות ומקוואות המים, ועושין כל צרכי הרבים והם: דיני נפשות וממונות ומכות, ופודין ערכין חרמין והקדשות, ומשקין את הסוטה, ועורפין עגלה ערופה, רוצעין ע"ע, מטהרין את המצורע, ומורידין את המנעלים מהדפוס שלהן. * **מציינין את הקברות בחוה"מ,** דמה שציינו באדר נשטף מהגשמים, וכן יוצאין במועד על הכלאים ומיירי בשנה אפילה דאין הצמחים ניכרים באדר. * **מנין לציון: א.** 'וטמא טמא יקרא' שתהא טומאה קוראה לך בפיה ואומרת לך פרוש. **ב.** וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון [ו'מעצם' יליף שמציינין על העצמות אף שנתעכל הבשר, 'אדם'- מציינין על השדרה וגולגולת, 'ובנה' אבן קבועה, שלא יתגלגל למקום אחר, 'אצלו' להרחיק הציון מעט מהקבר]. * **דיני טומאה.** מצא **אבן אחת** מצויינת טמא [שמא עשה שלא כדין], **שני** אבנים- אם לא חרוש ביניהן הן טהורין וביניהן טמא, ואם חרוש- הן טמאים וביניהן טהור. * **סדר התקנות בכלאים. א.** עקרו והשליכו לפניהן ושמחו שתי שמחות וכו'. **ב.** השליכו לדרכים. **ג.** הפקירו את כל השדה מדין הפקר בי"ד הפקר וילפינן מהפס' יחרם כל רכושו. * **הפקר בי"ד פטור ממעשרות** והלימודים: **א.** אין מעברין את השנה בשביעית [דמאריכין את איסור הקרקע] ובמוצאי שביעית [שלא להאריך את איסור החדש, והאידנא שרי דהתיר רבי להביא ירק מחו"ל, וכן השנים אינן כתיקנן ותבואה אינה בשלה בניסן] ואם עיברו מעוברת למרות שחודש זה יהא פטור ממעשרות, ודחי' דשמור את חודש האביב שיהא בחידושה ודין תורה הוא. **ב. מסקינן** דילפינן מגדיש שלא לוקט תחתיו דכל הנוגע בארץ של עניים [ולר' אמי אתי רק אליבא דב"ש דהפקר לעניים הפקר, אך לב"ה אין לו דין לקט וחייב במעשרות]. * בטו' באדר שולחנות יושבין במדינה, ובכה' במקדש, והחלו למשכן לויים וישראלים וגרים ועבדים משוחררים, אבל לא נשים ועבדים וקטנים [ואם הביא ב' שערות תובעין אותו], וקטן שהחל אביו לשקול בעבורו שוב אינו פוסק. * **אין ממשכנין את הכהנים מפני דרכי כבוד, ולבן בוכרי** כהן השוקל אינו חוטא [דימסרם יפה], **אך לריב"ז** אם אינו שוקל חוטא דזה יתנו- יב' שבטים [אלא שכהנים פוטרין עצמן ודורשין דכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל והם יש להם חלק בעומר ושתי הלחם]. וחכמים השיבו ע"ד ר"י דחטאת יחיד מתה ולא ציבור [ואינה דחיה לר"י דס"ל דחטאת ציבור מתה] וא"כ ה"נ מנחת כהן כליל ולא ציבור ואם יתן למרות שפטור הרי הוא חוטא שאוכלה, והשיבם שהיחיד מוסרה לציבור יפה ואין זה דין של מנחת כהן יחיד, אלא דדחו ליה דא"כ לכתחילה ישקלו הכהנים. * **כל העובר על הפקודים: א.** כל שעבר בים סוף ומסייע לבן בוכרי. **ב.** כל העובר על הפקודים [והכהנים לא עברו לפני משה] ומסייע לריב"ז.

דף ד

ממי מקבלין מחצית השקל. נשים ועבדים וקטנים, ואף שאין ממשכנין אותן אם נתנו מקבלין, אך מגרים וכותים אין מקבלין, וכן אין מקבלין מהן דבר שאינו נידב [כחטאות ואשמות וקיני זבים וזבות ויולדות] ואתי כרבי דכותים כגויים [גירי אריות], ולר"א אתי אף כרשב"ג דס"ל דדינם כישראל, וגריס ברישא דרק מנכרים אין מקבלין, [אך מסיפא מוכח דמיירי בכותים דקתני אין מקבלין מידם קיני זבים וזבות דלא שייך זאת נכרי, וצריך לומר לדעת ר"א דרישא בנכרים וסיפא בכותים]. * **קבלת נדרים ונדבות מנכרים.** דבר מסוים תמיד לא מקבלין, ודבר שאינו מסוים 'בסוף הבנין' **לר' יוחנן** מקבלין **ולר"ל** אין מקבלין [ומקורו מהפס' לא לכם ולנו לבנות, ולחזקיה לא יקבלו נמי אף לאמת המים וחומת העיר ומגדלותיה שנא' אין חלק וצדקה וזכרון בירושלים], **והקושיות: א.** אין מקבלין מהן הקדש ונדבה לבדק הבית אף שהוא דבר שאינו מסוים ובסוף, וקשיא לר"י, ומשני דמיירי בדבר המסוים. **ב.** הכל שווין דנודרין ונידרין- ולכאו' דבר שאינו מסוים הוא דאזיל לבדה"ב, וקשיא לר"ל, ומשני' דנודרין היינו עולה, ונידרין שאמר ישראל הרי עלי עולה ושמע נכרי ואמר- מה שאמר זה עלי. **ג.** הביא נסכים אח"כ מקבלין הימנו אף דאינו מסוים והולך לכלי שרת, וקשיא לר"ל, ודחי' דלשמים הוא מתכון ומאליהם הן באין. * **החייבים בקלבון.** החייבים במחצית השקל [לויים ישראלים גרים ועבדים משוחררים], אך לא כהנים נשים עבדים וקטנים ואף אם שקלו ע"י פטורין. * **שקל בעבורו ובעבור חבירו. לת"ק** חייב בקלבון אחד, **ולר"מ** ב' קלבנות דס"ל דדין תורה הוא דהראה הקב"ה כמין מטבע של אש ואמר כזה יתנו [מטבע מזוקק מכל סיג]. * **נתן סלע ונטל שקל.** חייב ב' קלבנות, **ולר"א אתי** כר"מ דאחד לד"ת ואחד על הפריטה, **ולרב** ד"ה הוא דלת"ק חייב ב' קלבנות אחד לשקל שנותן ואחד למה שנוטל [דמי פריטה], ולר"מ צריך ליתן ג' קלבנות, שמוסיף עוד אחד להכרע. * **האחין השותפין** חייבים בקלבון ופטורין ממעשר בהמה ומיירי בחלקו וחזרו ונשתתפו, **ולר"א** דווקא גדיים כנגד תיישים דחלוקה גמורה היא, אך אם חלקו גדיים כנגד גדיים וכו' חייבים במעשר בהמה דזה חלקו משעה ראשונה ולא בטל שם יורשין מינה, **אך לר"י** אף בזה פטורין דהוו כלוקחין דפטורין ממעשר. * **חלקו נכסים ולא בהמה** חייבין בזה ובזה, **ולרבי מנא** מיירי שלא היתה הבהמה רוב [דאם היא רוב היא עיקר נכסים ואין על מה שחלקו שם חלוקה]. * **חלקו בהמה ולא נכסים** פטורין מזה ומזה. * **האחין שחייבין במעשר בהמה ופטורין מקלבון** מיירי שלא חלקו, ופירש רבי אבין לרב שימי דפטורין דחשיב כאילו אביהם שקל בעדם, אך אם חלקו וחזרו ונשתתפו חייבים דחשיבי כגיסים דאינם אחים אלא שותפין.

דף ה

למה נועד הקלבון: א. לר"מ לשקלים. **ב. לר"א** לנדבה [קיץ המזבח]. **ג. לר"ש בן שזורי** ציפוי וריקועי זהב בק"ק. **ד. לבן עזאי** שולחנין נוטלין אותו בשכרן. **ה. י"א** להוצאת הדרכים [להביא את השקלים לירושלים]. * **מתני'. שרי להחליף את השקלים לדרכונות** [מטבעות גדולים] **מפני משוי הדרך,** ואין מחליפין למרגליות שמא יוזלו ויפסיד ההקדש [וכמו שאין נפדין השקלים בשו"כ שמא יוזלו הכלים]. * **היו שופרות אף במדינה** לצורך התרומה החדשה אך לא לישנה [ומי שלא תרם אשתקד צריך להביא למקדש]. * **שלחו בני העיר שקליהם ביד שליח** ונגנבו או אבדו, אם נתרמה התרומה נשבעין השלוחין לגזברין ונפטרין [ומיירי בשומר חינם, א"נ בשומר שכר ובאונס גמור- נגנבו בלסטים מזוין, ואבדו שטבעה ספינתו בים. וכן מיירי למ"ד שתורמין על הגבוי ולכך נשבעין לגזברין ונפטרין, אך למ"ד שאין תורמין על הגבוי, שני העיר חייבין לשקול שוב, והשליח נשבע לבני העיר], ואם נאבדו קודם שנתרמה התרומה נשבעין השלוחין לבני העיר ובני העיר שוקלים אחרים תחתיהן. * **דין זה שהשליח נשבע. לר"א** הוא כדעת ר"ש שקדשים שחייב באחריותן כנכסיו הן, **ולר"י** ד"ה הוא משום שבועת התקנה [אך לדבריו קשה אמאי נשבעין לגיזברין, ומשני נשבעין לבני העיר במעמד הגיזברין שלא יחשדום או שלא יעשום כפושעים]. * **הפריש שקלו ואבד. לר"י** חייב עד שימסרנו לגיזבר, **ולר"ל** מה"ת הקדש ברשות גבוה, **ואין להק'** ע"ד מהא דבני העיר שוקלין אחרין תחתיהן דהתם תקינו כדי שיהיו נזהרין בשמירתן. * **נמצאו השקלים שאבדו או שהחזירום גנבים** אלו ואלו קדושים והראשונים [מח' אי אלו ששלחו בני העיר תחילה, או אלו שהגיעו לידי הגזברין] לתקלין חדתין והשניים לעתיקים. * **הנותן שקלו לשליח לשקול בעבורו ושקלו בעבור עצמו,** אם נתרמה התרומה [וכדעת ר"ש שהמספק את הקרבנות מיד היה מקבל את המעות והכהנים זריזין הן, אך לתנא דבי רבי רק כשקרבה הבהמה מעל] קודם ששקל על עצמו מעל **ומיירי במטבע מסוים ותרמו לעצמו** כדרך בית ר"ג [ולכך לא אמרינן שתעלה לשם בעליו], ולא חיישינן שהשקל שנתן השליח נפל לשיריים ואין בו מעילה: **א.** כר"מ דמועלין בשיריים. **ב.** במסוים שמתכוין ליתן לקופה ולא היה נופל לשיריים. * **חייב השליח במעילה** [אף דמצוות לאו להינות נתנו] משום שע"י נתינה זו לא ימשכנו אותו. * **השוקל מדמי מע"ש ושביעית יאכל כנגדן** [ילפינן מבכור דכל שהוא קודש אין קדושה חלה עליו] ומביא סלע של חולין ואומר מעות מע"ש בכ"מ שהן מחוללין עליה והשאר נעשו שקלים.

דף ו

המכנס מעות ואמר הרי אלו לשקלי דין מותרן: לב"ש נדבה ולב"ה חולין. **ואם אמר שאביא מהן לשקלי** שוין שהמותר חולין. **ומחלוקתם** במכנס פרוטרוט [פרוטה אחר פרוטה] אך בנטל בידיו חופן מלאה פירות ואמר אלו לשקלי **לר"י** בשם ר"א לכו"ע נדבה **ולרב בבא** בשם ר"א לכו"ע חולין. ומייתינן סיוע לרב בבא מדברי ר"ש במשנתנו שהשקלים יש להם קיצבה ולא החטאת, ומיירי באומר אלו לשקלי דמותר חולין, **ור"י יתרץ** דמיירי במכנס פרוטרוט וכב"ה, **וכן הא דמותר שקלים חולין יתרץ לה הכי.** ***כינס מעות ואמר לאו לחטאתי*** מודים ב"ה שמותרן נדבה [דחטאת אינה קצובה ולכך נתפסת הקדושה בכל הדמים, אך דחה ר"י דהרי שקלים נמי לא היו קצובין דפעמים הביאו דרכונות ופעמים סלעים ופעמים טבעין, והשיב ר"ש דמ"מ יד כולן שוה במה שהסכימו עליו] ואם אמר 'שאביא מהן חטאתי' מותרן חולין. * הפריש שקלו וסבר שחייב ונמצא שאינו חייב הר"ז חולין. * **סבר שחייב שנים ואין חייב אלא אחת** יפול לנדבה [כדין המפריש ב' חטאות ונודע שאין חייב אלא אחת, שהשניה תרעה ויפלו דמיה לנדבה], אך מקשינן דאלו לשקלי מותרו חולין וא"כ ה"נ. * **אין לפחות ממחצית השקל** שנא' 'והעמדו עלינו מצות לתת שלישית השקל, **וילפינן נמי ממקרא זה: א.** לשלש שקלו ג' פעמים בשנה. **ב.** אין מטריחין את הציבור יותר מג' פעמים בשנה. **ג.** בלשכה תרמו בג' סאין, ג' קופות, ג' הפרשות. * **זה יתנו כל העובר על הפקודים: א.** מחצית השקל- דחטאו בחצי היום. **ב.** לפי שחטאו בו' שעות [בא שש], יתנו ו' גרמסין. **ג.** י' גרה- נגד י' דברות. **ד.** מכירת יוסף בעשרים כסף, לכן ה' סלעים. **ה.** בכורה של יוסף עשרים כסף ונפל לכל א' טבעה, לכן כל אחד יתן שקלו טבעה. * **דיני המותרות: א.** שקלים- לחולין. **ב.** עשירית האיפה של מנחת חוטא וקנים וחטאות ואשמות לנדבה [אך י' איפה של כה"ג לר"י יפול לים המלח, ולר"א לנדבה]. **ג. פסח** לשלמים [ויליף זאת מאם מן הצאן קרבנו לזבח השלמים, ועולה אף שבאה מן הצאן אך באה נמי מן הבקר, וכן אשם בא רק מאילים, ואף שמן למעט הוא ה"נ ממעטינן נקיבה ובת ב' שנים,]. **ד.** אין המותר לעולה אף דכתיב ואם מן הצאן וכו' לזבח השלמים דכליל וקדשי קדשים. * **אין הפסח משתנה לשם שלמים אא"כ שחטו בהדיא לשם שלמים, אך לר"י** אף אם שחטו לשם עולה [יליף מאם מן הצאן קרבנו לזבח השלמים, כל שהוא זבח לשלמים]. * שחט פסח לשם עולה וחישב מחשבת פסול ודאי פסול, אלא דמסתפקינן בחישב ע"מ לזרוק דמה למחר האם נעשה פיגול או פסול. * **לשמו ושלא לשמו בשאר ימות השנה.** לרבי בון מחשבת שלא לשמו עוקר את הלשמו וכשר [ואין להוכיח שאפי' שחטו לשמו ע"מ לזרוק שלא לשמו שיהא כשר, שהרי אפי' אם שחט בשתיקה ע"מ לזרוק דמו שלא לשמו אפשר שפגול].

להערות הארות ולהצטרפות לרשימת התפוצה במייל: k0504166339@gmail.com | מוקדי חלוקה ראשיים: **בביתר** * גבעה B : **מוקד ראשי-** דרכי איש- 0504166339 * שטיבלאך- דרכי איש [היכל השיעורים- בניילונית] * אהל יששכר רח' המגיד ממעזריטש 144 [בניילונית] * קרלין- רח' ברים- 0527616637. **חדש-** שטיבלאך פחד יצחק [בכניסה בניילונית] * אמשינוב- הרב גנגר-0527118594. * כולל דורשי ציון- [בניילונית]. * **חדש** כולל חצות- רח' מוצפי [בניילונית]. **חדש-** ישיבת תורת רפאל- הבה"ח מ. אזולאי הי"ו. * **גבעה A:** * אהל תורה- רח' הרב קארו [בניילונית] * בוסטון- נציג 0548461804 * היכל עובדיה- הרב אשר עמר הי"ו * ישיבת ברכת מרדכי- הרב טלר | **ירושלים-** מקור ברוך-0527667506 * בית ישראל- מיר- 0583221000 | **דרושים עוד נציגים הרוצים לזכות את הרבים ולפתוח מוקדי הפצה נוספים- פנו למערכת.**

דף ז

מותר נזיר. אם קרבה חטאתו בסוף הוי נדבה, **ואם קרבו שלמים לבסוף, לר"ח** המותר שלמים **ולר' זעירא** לנדבה. [ואיכא סיוע לר"ז דהוי נדבה מדתני' בברייתא אלו הן מעות סתומין כל שדמי חטאת מעורבין בהן, ואפי' הפריש דמי חטאת מתוכה. ואיכא סיוע לר"ח דמותרו שלמים דהמפריש מעות ואמר אלו לחטאתי ושאר המעות לשאר נזירותי ומת, ילכו דמי החטת לים המלח, ושא המעות חציים לעולה וחציים לשלמים ולא קאמר שיפלו לנדבה]. * **מותר לחמו של נזיר ירקב דא"א** להקריבו בפ"ע, ולא ליתנו לנזיר אחר. * **מותר נסכיו** של נזיר קדשי קדשים אינון ויפלו לנדבה [ולא ירקבו], וה"ה להפריש שקלו ומת, וכן מותר עשירית האיפה של כה"ג שיפלו לנדבה. * **מותרן של** שבויים, שבוי, עניים, עני, מתים- הולך למה שגבו, ואין ממחין ביד הפרנסים לכך. * **מותר המת.** ליורשיו, **ולר"מ** יהא מונח עד שיבא אליהו, **ולר"נ** עושין נפש על קברו או יעשו לו זילוף. **ולרשב"ג** אין עושין נפשות לצדיקים ודבריהן הן זכרונן. * **כעסו של ר' יוחנן.** ר"א לא שאל בשלומו ונחבא, וא"ל ר' יעקב בר אידי שכך נוהגין אצלם שהקטן אינו שואל בשלום הגדול ומקיימים 'ראוני נערים ונחבאו', וא"ל עוד שבכך שלא עבר לפניך מראה שבוש הוא [כמו מי שאינו עובר לפני הצלם שמראה שבוש ממנו], **ועוד כעס ר"י** על שלא אמר ר"א שמועה מפיו, וא"ל שלא יכעס שהרי ע"י מחלוקת בנגר הנגרר נקרע ס"ת בשוגג, ור' יוסי אמר דתמהני אם לא יהא ביהכנ"ס זה לבית ע"ז, **והשיבן ר' יוחנן** דשאני התם דחברים הן ולכך אין לכעוס, אך על ר"א דהוא תלמידי שרי לכעוס, והשיבו ר"י בן אידי שר"א דורש ויודעין הכל שהוא משמך [כמו יהושע שדרש והכל יודעין שמפי משה אמרו]. * **דוד ביקש** אגורה באהלך עולמים ע"י שיאמרו הלכה בשמו, ושפתיו רוחשות בקבר [ונהנה כהדין דשתי קונדיטון, או כחמרא עתיק]. * **לרב גידל** לעולם יראה בעל השמועה עומד לנגדו [וכן היה נוהג רבי זעירא, ולכך לא חש לשמועותיו של רב ששת שהיה סומא], **ומותר לומר** שמועה מפי אחר שאינו מכירו, כשגדול אחר שמדקדק אומרה מפיו. * **דוד שמח** שאמרו ליצני הדור אימתי יבנה ביהמ"ק אף שעי"ז יתקצרו ימיו, **אך הקב"ה השיבו** שימים ארוכים מונה לו דחביב לו צדקה ומשפט שעושה יותר מן הקרבן.

דף ח

ג' **גרנות למעשר בהמה: א. לר"ע** פרוס [טו' יום קודם] הפסח העצרת והחג, ואז תורמין את הלשכה. **ב. לבן עזאי** כט' אדר, א' סיון, כט' אב. **ג. לר"א ור"ש** א' ניסן, א' סיון, כט' אלול. **והטעם לזמנים אלו: א.** בל תאחר [כל המשהה טבלו עובר בבל תאחר]. **ב.** בהמה מצויה ברגל. **ג.** פרקי לידה. * **ר"ה למעשר בהמה: א. טעמו של ר"מ** שהוא א' אלול דעד אז יולדות מן הישנות. **ב. טעמם של ר"א ור"ש** שהוא א' תשרי דעד אז יולדות האפילות שהתעברו בניסן [ואלו ואלו נכנסין לדיר להתעשר יחד]. **ג. לבן עזאי** האלולים מתעשרין בפ"ע מפני הספק [ולא הוי כמכריע בין תלמידיו דנח' בזה ר' ישמעאל ור"ע אבות העולם, והי' חבר ותלמיד לר"ע מדקאמר הואיל ואלו אומרים כך וכו', וכן מדקאמר שבאת לחלוק עלינו את השוין]. * **רבי יוסי רצה להוכיח** שמעשר בהמה לא עשו אותה כחניטה דאילן מדקתני כל הנולדין מא' תשרי עד כט' באלול מצטרפין, ולא קתני כל המתעברין, וכן לא אזלינן בתר שליש [ראויה לקרבן אחר ח' ימים] מדלא קתני עד כב' באלול, **אך ר' שמאי פליג** דבאמת אזלינן בתר שליש אלא דס"ל כר"ש דמחוסר זמן נכנס לדיר להתעשר, **ולרבי מנא** מניחן לגורן הבא ומתעשרין על האלולים [וש"מ שימים שבכור מחוסר בהן עולין לו לתוך שנתו, וילפינן נמי מקרא דהזכר תקדיש משעת לידתו מונין שנה]. * **בג' קופות של ג' סאין** תורמין את הלשכה וכתוב עליהן א' ב' ג' [דמסתפק מראשונה קודם לשניה] ולר' ישמעאל בלשון יוונית כותבין. * **אין תורמין** לא בכתונת ששפתה כפולה, מנעל, סנדל, תפילין, קמיע. * **נלמד סתום מן המפורש: א.** מפנין ד' וה' קופות של ג' סאין. **ב.** המוציא כדי מזיגת הכוס [וכר' יהודה היא] שיעורה רובע רביעית שימזגו ויעמוד על רביעית מהא דד' כוסות שיש בהן רביעית של יין איטלקי [שיעור כוס טיטרון ורביע]. ומזוג נמי שיעורו ברביעית ולא פחות. * **דיני ד' כוסות: א.** שתאן בכרך אחד יצא מדהלל ששמעו בביהכנ"ס יצא [ונמצא דאין מפסיק בין כוס ג' לד']. **ב.** שתה בהפסקות יצא, דאף הוא אינו משכר. **ג.** יוצא ביין שביעית. **ד.** קונדיטון [שיש בו בשמים] כיין. **ה.** מזוגין יצא אם יש בו טעם ומראה. **ו.** מצוה באדום- אל תרא יין כי יתאדם. **ז.** יוצאין ביין מבושל [ודינו כמתובל, ואף ר' יונה יצא בו בכדי שלא יכאב ראשו]. * **ר' יונה** היו מאירות פניו ולא משום ששתה יין או שהלוה בריבית או מגדל חזירים אלא שתלמודו מצוי בידו, וכן ר' אבהו האירו פניו שמצא תוספתא ישנה [והתלמידים חשבו שמצא מציאה].

דף ט

שיעור לוג של תורה כמדה הישנה דמוריסא דציפורי [והיו בו מודדין בה דבש] והיא כחצי שמינית טברנית ישנה, שבתחילה היתה קטנה והגדילו המידה והחזרו והקטינו. * **שיעור כוס רביעית:** אצבעים על אצבעים על רום אצבע ומחצה ושליש אצבע. * **שיעור יין יבש** לר"נ בכזית ודעתו שוה לר"ש שאמר רביעית שנקרש עומד על כזית. * **פרידת רבי מתה** וטיהרו את דמה שלא תטמא משום נבילה, **וריב"ל** אמר דעד רביעית טהור ויותר מכן טמא, וכששאל כן ר"י מרב ביבי בעט בו דלא היתה דעתו מיושבת עליו משום: 'והיו חייך תלואים לך מנגד'- זה הקונה חיטים לשנה, 'ופחדת לילה'- הקונה מהסידקי מעט מעט, 'ולא תאמין בחייך'- זה הקונה פת פלטור [חושש שמא לא יהא לו למכור]. * **דם יותר מרביעית נמי טמא** דהא דהעיד ר"י בן פתורה על דם נבילה שהוא טהור היינו שאינו מכשיר אך מטמא [ואף שלגבי דם השרץ כבשרו בכעדשה איתא דמטמאה ואינו מכשיר 'ואין כיוצא בו', היינו כשיעור טומאתו] **ולמסקנא** נחלקו בדם יותר מרביעית **דחד ס"ל דטמא וכר' יהודה** במס' עדיות [וכן הורה ר' יהודה שהיה טורה הוראות בבית רבי] **והמטהר ס"ל כר"י בן פתורה** דטהור לגמרי. * **מנין שצריך לצאת יד"ח הבריות כמו שיוצא יד"ח המקום: א. מהתורה:** והייתם נקיים- וזה המחוור. **ב. מהנביאים:** אל אלוקים ה' הוא יודע וישראל הוא ידע. **ג. מהכתובים:** ומצא חן בעיני אלוקים ואדם. [וקווץ לא יתרום מפני החשד, והגבאין מפספסין נימות הצמר, ומדברים עם התורם שלא ימלא פיו, ולא אמרו שימלא פיו מים מפני הברכה]. * **אופן התרומה: א.** של בית ר"ג נכנס ושקלו בין אצבעותיו וזורקו לפני התורם והתורם מכוון לדוחפו לקופה [ונחת רוח להן שלא יהא קרבן קרב אלא משלהן תחילה]. **ב.** חיפה רק אחרי הראשונה והשניה [ולא אחר השלישית] כדי שלא יתרום מהתרום [ואם שמט בטעות את הקטבלאות נעשו הכל שירים]. **ג.** ראשונה תורם לשם א"י וכל ישראל, שניה לכרכים, שלישית למדינות הרחוקות. **ד.** נטל מהראשונה אע"פ שיש בראשונה נוטל בשניה וכו', **שלמה שלישית** נוטל משניה ואח"כ מראשונה, **וכששלמו שלשתן** פליגי אי חוזר ושוקל שקלים חדשים או חוזר לשירים [ושכן היה אומר ר"מ שמועלין בשירים שמא יצטרכו להן לבסוף]. * **מעולת ר"פ בן יאיר:** זריזות, נקיות, טהרה, קדושה, ענוה, יראת חטא, חסידות, רוח הקודש, תחית המתים, אליהו ז"ל. * הקבוע בא"י, ומדבר בלשון הקודש, ואוכל פירותיו בטהרה, וקורא ק"ש בבוקר ובערב, יהא מבושר שבן עוה"ב הוא.

דף י

מה היו קונים מתרומת הלשכה: א. תמידין. **ב.** מוספין. **ג.** נסכיהם. **ד.** עומר. **ה.** שתי הלחם. **ו.** לחם הפנים. **ז.** קרבנות ציבור. **ח.** י"א שומרי ספיחין [ואופן התשלום לשומרין ומסתתי האבנים נוטל משולחני מעות ונותן לחם קודם הקרבת העומר, ואח"כ מביא מעות מתרומת הלשכה ומחלל עליהן והן דמיו משעה ראשונה], **ט.** פרה. **י.** שעיר המשתלח. **יא.** לשון זהורית [ומשקלו של שעיר- סלע, ומצורע- שקל, ופרה- שתי סלעים, וי"א שתי סלעים ומחצה שהן י' זוזין]. **יב.** מלמדי הכהנים. **יג.** מבקרי מומי הקדשים. **יד.** מגיהי ספר עזרה. **טו.** ב' דייני גזלות. **טז.** אורגות הפרוכות למ"ד כקרבן [אך למ"ד כבנין הוי מבדק הבית]. **יז.** קטורת. * **שיירי הלשכה:** כבש פרה ושעיר [ולראב"ש כהנים גדולים עושין זאת מכספם]. **ב.** לשון שעיר. **ג.** תיקון אמת המים. **ד.** חומות ומגדלי העיר. **ה.** לר"י גודגדות מזבח העולה החיכל והעזרות [ומקשינן דאמאי תני דמועלין בהן, הא אין מועלין בשירים, והכא חוץ לשנתן באו] **ו.** ולר' ישמעאל מותר שיירי הלשכה קונין יינות שמנים וסלתות והשכר להקדש, ולר"ע אין משתכרין בזה ולא בשל עניים [אא"כ קיבל עליו שהפסד יהא עליו וכדלקמן]. * **מותרות: מותר התרומה** ריקועי זהב לקודש הקדשים, **ולר' ישמעאל** לכלי שרת [ומותר פירות לקיץ המזבח- ורק דעתו היא כן] **ולר"י גוגדות** אף למזבח הזהב, **ולר"ע** לקיץ המזבח [ומותר נסכים (גודש הבירוצים, או התייקרות סאה רביעית) לכלי שרת, אך לר"ח סגן הכהנים לקיץ המזבח]. * **קרבן יחיד. לר' יוסי** יחיד יכול להקדיש העומר [דימסרנו לציבור יפה] **ולחכמים** רק משל ציבור, ובגמ' אמרינן דפליגי בגוף הקרבן, אך במכשירי קרבן ככתונת [אשה שעשתה כתנת לבנה כשירה ובלבד שתמסרנה לציבור] **ועצים** [זמן עצי כהנים והעם תשעה] מודו רבנן דיחיד יכול להקדיש [ומוכח כן מדנהוג היו"ט אף אחר החורבן, וכן מדנדחה ט' באב ליום א' והתענו ולא השלימו, ודלא כרב אחא]. * **דיני העומר: א. לר' ישמעאל באה** רק מא"י ולא מסוריא, והא דתנינן דשומרי ספיחין נוטלין שכרן מהלשכה אתי כוותיה, או ככו"ע דאם לא מצא משמור שבסוריא יביא מספיחין שבא"י [ומתני' דא"י מקודשת מכל הארצות שמביאין ממנה העומר, וכן הא דתנן דקציר העומר מצוה ודוחה את השבת כדעת ר' ישמעאל היא]. **ב. בעינן מהו לזרוע בשביעית לצורך העומר** אף דלא נאכל דנעשה כה' דברים שבאין בטומאה ואין נאכלין בטומאה. * **עיכוב קרבן. בעבודות שבחוץ: לר"מ** שולחן מנורה פרוכת ומזבחות, **ולחכמים** רק כיור והכן, **ובעבודות פנים** ילפינן נכח- מנורה, צלע- שולחן, שימה- הכל.

דף יא

שמעון הצדיק עשה שתי פרות ועשה להם שני כבשים ודרך מעלה הוא ולא שחץ [ויותר מששים כסרי זהב הוציאו עליה], ובנו בכבש זיזים וכתלים כדי שלא יוציאו הכהנים את ראשם ויטמאו. * **מותר פירות: לרב חייא בר יוסף** לשיטת ר' ישמעאל שכר הקדש לקיץ המזבח, **אך לר"ע** לא היה שכר להקדש ולכך לא מודים, **ולר"י** דמותר פירות היינו סאה רביעית א"כ אמאי לא מודים בפירות הרי לכו"ע עמדו מג' יספק בד', **ומשני:** לא היו מודים בקיץ המזבח אך מודים שהולך לכלי שרת. * **דיני הבירוצים:** אף מבירוצי יחיד ניתן לקנות כלי שרת דמוסרן יפה יפה, **דווקא בירוצי לח** קדושים, אך לא בירוצי היבש דלא נתקדשו בכלי. * **מותר הקטורת** מפרישין ממנה שכר האומנין ומחללין אותה על מעות אלו ונותנין אותה לאומנין בשכרן, ולוקחין אותה מתרומה חדשה [ואם אין חדשה אז מהישנה]. **ובגמ' מסקינן** דמביא מעות ומחללן על הבנין ומביא קטורת ומחלל על אותן מעות חולין ונותנין אותה לאומנין בשכרן. * **מה עושין במעות.** אם חייבין לבית גרמו ואבטינס נותנין להן, ואם לאו קיין למזבח [ופשיטא ליה דאזיל לקיין המזבח, אלא דנסתפק אם ניתן לקנות בהן כלי שרת דהאם המכתשת היתה כלי שרת וממילא נתקדשה הקטורת בקדושת הגוף, והכי ס"ל לשמואל דהיה למכתשת דין כלי שרת, ובכ"ז נפדה דקל הוא במותר דס"ל דאם הותירו טלאים תמימין פודין אותן]. * **הותירו שעירין** לשיטת **שמואל** יפדו [אם עולה נפדית כ"ש חטאת] **ולר' יוחנן** ירעו. **ולר' שמואל בר יצחק** ילכו לקיץ המזבח ולא חשיב כחטאת הקריבה עולה משום: **א.** אין קרבנות ציבור נקבעין אלא בשעת שחיטה. **ב.** תנאי בי"ד על המותרות שיקרבו עולות.

דף יב

המקדיש דברים הראויים לקרבנות ציבור וזה הקטורת [ואין להוכיח שא"ל לעשותה בכלי שרת דמיירי באומן מבית אבטינס], **לר"ע** ינתנו לאומנין בשכרן, **ולבן עזאי** מחללין את דבר ההקדש על שכר האומנין ואח"כ נותנין את ההקדש **וטעמו** דס"ל דאין הקדש מתחלל על המלאכה אלא על המעות. * **המקדיש נכסיו ובהן בהמה הראויה למזבח: א. לר"א** זכרים ימכרו לצרכי עולה, ונקבות לצרכי שלמים ודמיהן לבדק הבית **ונפק"ל** מאיש כי יקדיש את ביתו קודש [דאי לבית דירה כבר כתיב ואם המקדיש יגאל את ביתו], **וכן נראה לר"ע** מדהשוה את מידותיו. [ומה ששנינו שסתם הקדשות לבדק הבית אתי כר"א] **ב. לר' יהושע** זכרים עצמן קרבו עולות ונקבות ימכרו לזבחי שלמים והדמים עולות. **ונפק"ל** מאשר יקריבו לה' לעולה [הכל אזיל לעולה]. ובבקר לרבות נקבות [אך לא בעלי מומין דאין ראויין למזבח כלל]. **ג. לר' פפייס** המקדיש בפירוש כר"א ובסתם כר' יהושע. * **בגמ' אמרינן דלר' זעירא נח' ר"א ור"י** במקדיש נכסיו אך במקדיש עדרו לכו"ע [אף לר"א] אזיל למזבח. **אך לר' בא להיפך** דמח' במקדיש עדרו אך במקדיש נכסיו לכו"ע אזיל לבדק הבית [ואף שסתם בהמה למזבח היא, אך כיון שסתם בשעה שהקדיש אזיל לבדק הבית]. **ולר' יוחנן** מח' היא בין במקדיש נכסיו ובין במקדיש עדרו. * **לר' יוחנן קדשי בדק הבית שפדאן תמימין** יצאו לחולין וראיה מהמשנה בבכורות דולדן וחלבן מותרין לאחר פדיונן, **ודחינן** דהתם מיירי בהוממו, **ואין להוכיח כר' יוחנן** שיצאו לחולין דאל"כ היאך קדשי מזבח חלין על קדשי בדק הבית דאפשר דחל עליהן לענין גיזה ועבודה [וממילא נעשית כל הבהמה קדושה בקדושת מזבח]. * **תמורה בנקיבה: א. לת"ק** עושה תמורה בעולה, פסח, ואשם [דס"ל דמיגו דנתחא עלה קדושת דמים נתחא עליה נמי קדושת גוף]. **ב. לר"ש** רק בעולה דאיכא עולת עוף בנקיבה. **ג. לר"ש בן יהודה** אינו עושה תמורה כלל דאם מין במינו הוא חלוק עליו [כגון אשם בן שנה שהביאו בן שתי שנים שלא יצא] כ"ש במין בשאינו מינו [שהביא נקיבה במקום זכר]. **וס"ל כר' יהושע** דנקיבה לעולה לא קידשה אלא קדושת דמים מדלא מצריך שירעו [ויש שלמדו שטעמו של ר"ש בן יהודה מקרא דאפי' טמאה באותו השם של פדיון, והחינן דא"כ אי"צ העמדה והערכה] **ד. לרבי** חלה קדושת פסח על בהמה נקיבה מדמותרו של פסח קרב שלמים. [אך לא חלק על ר"ש באשם דאין גופו של אשם קרב עולה].

דף יג

יד הקדש על העליונה. א. התחייב בד' בסלע, ועמדו בג', יספק בד'. **ב.** ג' לסלע, והוזל לד' יספק בד'. **ג.** התליע והחמיץ למוכר. **ד. במתני' אמרינן** דאין מקבל מעותיו עד שיהא מזבח מרצה. אך לר"ש מיד היו מקבלין מעותיהן דכהנים זריזין הן. * **אלו הן הממונים שהיו במקדש: א.** יוחנן בן פנחס על החותמות. **ב.** אחיה על הנסכים. **ג.** מתיה בן שמואל על הפייסות. **ד.** פתחיה [הוא מרדכי שפותח דברים ודורשן ויודע בשבעים לשון]. **ה.** בן אחיה על חולי מעים [כהנים שהיו הולכים יחפים ואוכלין בשר ושותין מים, והי' יודע איזה יין טוב למעים]. **ו.** נחוניה חופר שיחין. **ז.** גביני כרוז. **ח.** בן גבר על נעילת השערים. **ט.** בן בבי על הפקיע [פתילות]. **י.** בן ארזא על הצלצל. **יא.** הוגרס בן לוי על השיר. **יב.** בית גרמו על מעשה לחם הפנים. **יג.** בית אבטינס על הקטורת. **יד.** אלעזר על אורגי הפרוכת. **טו.** פנחס המלביש. **ולחד מ"ד** כשירי דוד ודור באו למנות [ועל כולן הוא אומר זכר צדיק לברכה], **ולחד מ"ד** מנו מי שהיה באותו הדור [ועל כולן נאמר שם רשעים ירקב חוץ מבן קטין וחבריו]. * **חכמתו של פתחיה: א.** גגות צריפין [אלם נתן יד על גגות ועל צריפין] להביא משם עומר כשיבש בא"י. **ב.** עין סוכר [אלם שנתן יד על עינו ויד על סוכר הדלת] שהיה שדפון. **ג. קן לעיתי-** שהסתכנה בעיניה, **קן לימתי-** הסתכנה בים, **לזיבתי-** רצה אב ליטול לבנה, והוו עולות לעולה, ולא לזיבה שאחד לחטאת ואחד לעולה. * **לכן אחלק לו ברבים-** זה ר"ע שתיקן מדרש הלכות ואגדות, וי"א אנשי כנה"ג. * **משפחות סופרים-** עשו את התורה ספורות ספורות [ועזרא הסופר, סופר בד"ת ובדברי חכמים]. * **הראשונים.** א. חרשו וזרעו וכו', ואנו אין לנו פה לאכול. **ב.** אם ראשונים כמלאכים אנו כבנ"א, ואם הם כבנ"א אנו כחמורים ולא כחמורו של רפב"י שלא רצה לאכול מתבואה שלא הפרישו דמאי. * **שנים שיודעים לדבר בשבעים לשון** וכולן ראויין לשמוע הוו סנהדרין מדוחק, ג' הוו סנהדרין בינונית, ד' ה"ז סנהדרין חכמה [ובינה הי' ד' שהם בן עזאי, בן זומא, בן חכינאי, ור"א בן מתיה].